

2014 szeptemberében és októberében nyolcadik alkalommal került sor a Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH) és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerő-piaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. A „Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis” kutatásának legutóbbi adatfelvétele során az NMH és az MKIK GVI munkatársai 7179 cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről.

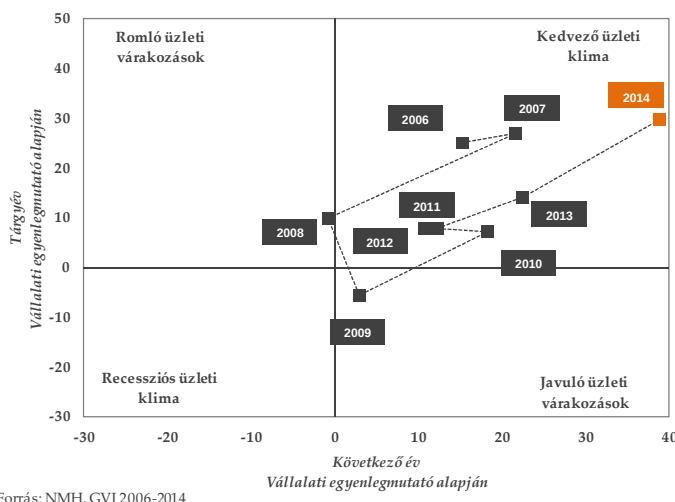
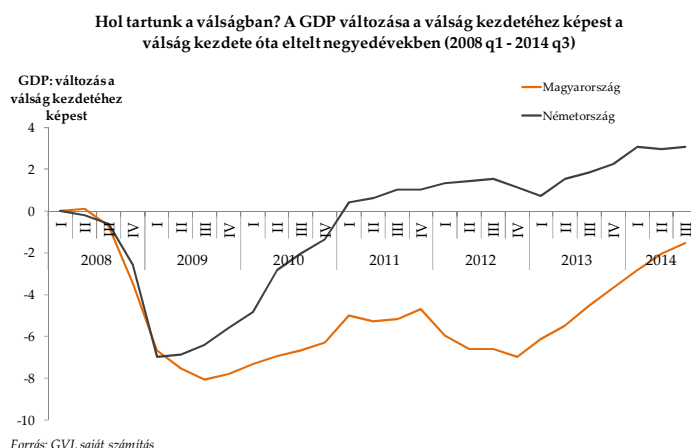
Az adatok alapján a gazdaság 2014 végén sem érte el a válság előtti szintet, annak ellenére, hogy 2014 rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben. A magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export volt.

A létszámváltozásra vonatkozó eredmények alapján 2014-ben folyamatosan nőtt a foglalkoztatási ráta, a versenyszféra alkalmazotti létszáma az első és második negyedévben 2,3, illetve 2,8 százalékkal növekedett. A GVI előrejelzése szerint a 2015-re vonatkozó várakozások alapján a foglalkoztatási egyenlegmutató stagnálására számíthatunk. A valószínűsíthető forgatókönyv szerint 2015-ben az építőiparban 1,3 százalékponttal, a kereskedelemben pedig 0,9 százalékponttal nőhet az alkalmazásban állók létszáma. Ezzel szemben a gazdasági szolgáltatások területén 7,5 százalékpontos csökkenést, a döntően exportra dolgozó vállalati körben pedig 9,3 százalékpontos visszaesést valószínűsítünk.

Üzleti helyzet

Ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg, látható, hogy a válságból való kilábalás Magyarországon sokkal lassabb volt, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar visszaesés mélyebb volt, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg. Miközben a válság szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel érintette a két gazdaságot, addig 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban és nagyobb mértékben kapott erőre. 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább. Azonban a magyar gazdaság 2014 végén sem érte el a válság előtti szintet, annak ellenére, hogy 2013 óta folyamatosan növekszik és 2014 rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben. A magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export, azonban a magyar cégek nem tudják teljes egészében kiaknázni a német fellendülést, a kereslet, és ezen belül az importkereslet növekedését.

A GVI legfrissebb Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzése szerint a vállalatok szubjektív üzleti helyzet-értékelése a 2013-ban bekövetkezett pozitív elmozdulást követően tovább javult. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 30 pont, ami azt jelenti, hogy 30 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, amelyek kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, amelyek kedvezőtlennek látják azt. A 2015-re vonatkozó üzleti várakozások optimistábbak, mint az elmúlt években bármikor: a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 39 pont. Az optimizmus az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtó, az idegenforgalom és a vendéglátás területén tevékenykedő, illetve a külföldi tulajdonban álló, valamint az exportáló vállalatok várakozásaira vezethető vissza.

Létszámváltozások a versenyszférában

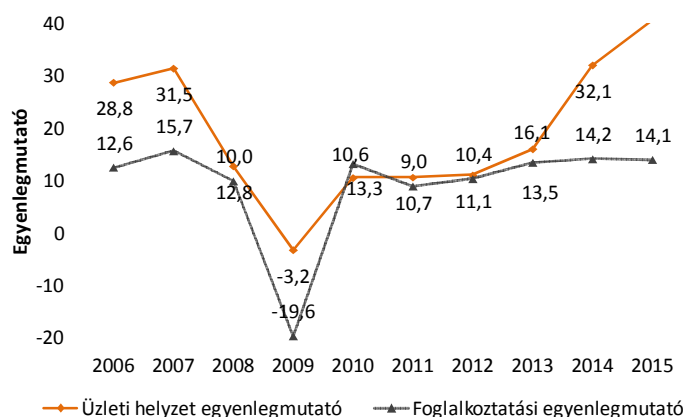
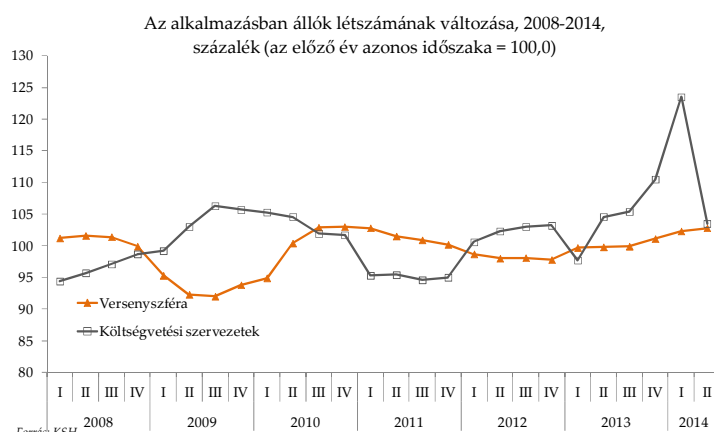
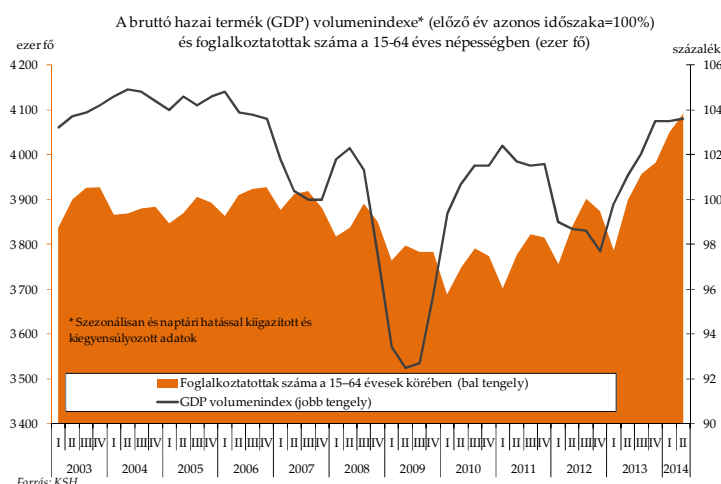
A foglalkoztatottak száma 2010 első felében növekedett, majd csökkenésnek indult. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a GDP 1,7%-os visszaesést produkált, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-ban a GDP az év egészében 1,1%-os növekedést produkált, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A tendencia folytatása 2014-ben is jól megfigyelhető, ugyanis az első negyedévében az előző év azonos időszakához képest 3,5%-kal, a második negyedévben 3,6%-kal, a harmadik negyedévben pedig 3,1%-kal növekedett a GDP és a foglalkoztatási ráta is mindvégig nőtt.

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 5-8% körüli visszaesést mutatott minden negyedévben. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3% körüli növekedést tapasztaltunk. 2011-ben a növekedési ütem folyamatosan gyengült, az év végén pedig már stagnálást mutattak az adatok. 2012-ben 1-2%-os visszaesés volt tapasztalható minden negyedévben és 2013-ban a negatív tendencia tovább folytatódott. Az első három negyedévben enyhén, 1% alatti mértékben csökkent a versenyszféra alkalmazotti létszáma, majd a negyedik negyedévben 1,1%-os növekedés következett be. 2014-ben az első és második negyedévben 2,3, illetve 2,9%-kal növekedett a versenyszféra alkalmazotti létszáma.

A GVI Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzése szerint 2014-ben, 2013-hoz hasonlóan 14 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. A 2015-re vonatkozó várakozások is hasonlóképpen alakulnak, tehát a foglalkoztatási egyenlegmutató stagnálására számíthatunk. A foglalkoztatásra vonatkozó javuló tendenciák kevésbé bizonyulnak erősnek, mint amit az üzleti helyzet javulásánál láttunk.

Az adatfelvétel nyers adatai szerint, az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján 1,76 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, amivel szemben – a GVI korrekcióját figyelembe véve – inkább 3,7 százalékpontos csökkenés valószínűsíthető. A makrogazdasági környezet jelentős javulása esetében a stagnálás sem kizárható, mint ahogyan a körülmények nem várt romlása 6,9%-os csökkenést is eredményezhet a versenyszféra foglalkoztatásában.

A valószínűsíthető forgatókönyv szerint az építőiparban 1,3 százalékponttal, a kereskedelem pedig 0,9 százalékponttal nőhet az alkalmazásban állók létszáma. Ezzel szemben a többi gazdasági ágban csökkenés valószínűsíthető, leginkább a gazdasági szolgáltatásokban,

ahol 7,5 százalékpontos visszaesést prognosztizálunk. A valószínűsíthető forgatókönyv szerint a döntően exportra termelő vállalati körben 9,3 százalékpontos csökkenésre számítunk 2015-ben.

Makrogazdasági tendenciák: az Európai Bizottság előrejelzése Magyarországra

Az alábbiakban az Európai Bizottság 2015 téli előrejelzése alapján nyújtunk rövid áttekintést a várható makrogazdasági trendekről. A fókuszban az EU-ra és Magyarországra nézve legfontosabb makroadatok állnak, az előrejelzések a 2015-2016-os időszakra vonatkoznak. Az Európai Bizottság a magyar gazdasági növekedés lassulását prognosztizálja: a GDP emelkedésének ütemét 2014-ben 3,3%-os, 2015-ben 2,4%-os, 2016-ban pedig 1,9%-os szintre becsli. Az Európai Unióra ennél lassabb ütemű növekedést jósolnak. Ezek mellett a folyó fizetési mérleg többlete és pozitív munkaerő-piaci trendek várhatóak mind az EU-ban, mind Magyarországon. A Bizottság az infláció lassú növekedését jelzi előre, miközben az államháztartási hiány a 3%-os kritériumérték alatt lesz 2015-ben és 2016-ban is. A GDP-hez viszonyított államadósság mind az EU-ban, mind Magyarországon várhatóan enyhén csökkenni fog.

Lassú gazdasági növekedés az EU-ban és Magyarországon

Az Európai Bizottság 2015 téli előrejelzése („European Economic Forecast Winter 2015”) lassuló, de pozitív gazdasági növekedést jelzett előre az eurózónára és az EU-ra vonatkozóan. Az éves GDP-növekedés előrejelzése az EU-ban 1,7% 2015-ben és 2,1% 2016-ban. A növekedés fő hajtóerejét a belső kereslet adja az olajár csökkenésének hatására. Ezen kívül az EKB intézkedései segítik a hitelkeresletet, ami magasabb beruházási aktivitást eredményezhet. Emellett az Európai Bizottság Beruházási Terve szintén elősegítheti a beruházás növekedését.

Magyarország 2014-es éves GDP-növekedését 3,3%-ra becsüli az Európai Bizottság. A növekedés mögött a magasabb belső kereslet, az EU-források nagyobb arányú felhasználása és a KKV-szektor számára kölcsönöket nyújtó Növekedési Hitelprogram áll. Az Európai Bizottság azonban a növekedés lassulását prognosztizálja: 2015-ben 2,4%-os, 2016-ban pedig 1,9%-os gazdasági növekedést várnak. A növekedés lassulásának oka a beruházási aktivitás várható csökkenése. Emellett 2016-ban várhatóan alacsonyabb lesz az EU-források felhasználásának mértéke is.

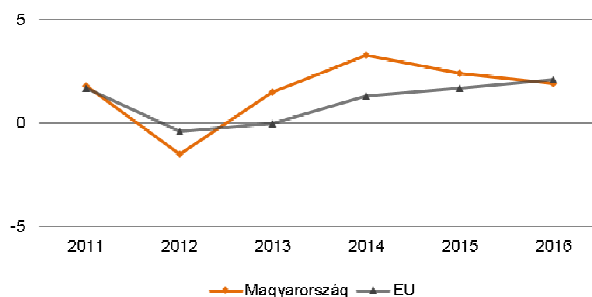
Magyarország továbbra is folyó fizetési mérleg többlettel fog rendelkezni, amelyet a GDP 4,4%-ára becsülnek 2015-re, 2016-ra pedig a 4,9%-ára. Az EU-tagállamok együttes folyó fizetési mérlegének többlete a 2014-es 1,6%-os szintről 1,9%-ra nő 2015-ben és 2016-ban. Azonban az EU-tagországok között jelentős különbségek várhatóak a külkereskedelmi egyenleg tekintetében.

Munkaerőpiac az EU-ban és Magyarországon

Az Unió foglalkoztatottsága 2014-ben növekedni kezdett, ennek üteme várhatóan 2015-ben és 2016-ban 0,7-0,9% között marad. A jelentős munkaerő-piaci reformok, amelyek a rugalmasabb munkaszerződésekre, bértárgyalásokra és az adóék nagyságának csökkentésére irányulnak, elősegítik a munkahelyteremtést.

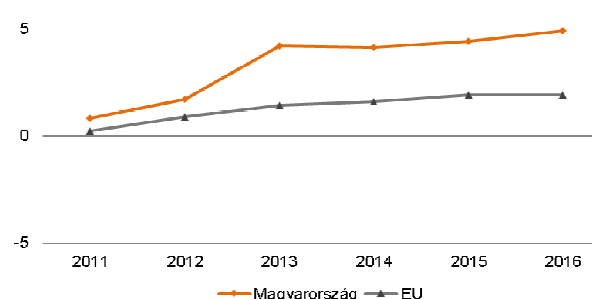
Magyarországon 2014-ben 3,7%-kal nőtt a foglalkoztatottság, amit a magán- és a közszféra

Bruttó hazai össztermék (százalékos változás előző évhez képest), 2011-2016

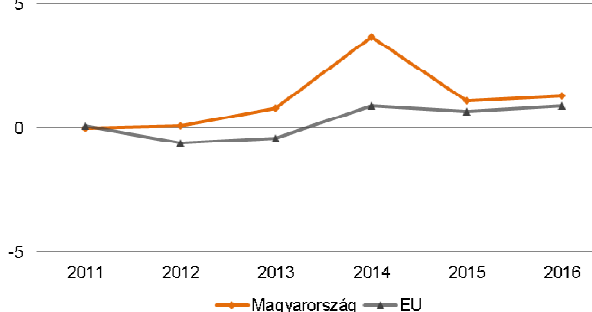
Forrás: Európai Bizottság

Folyó fizetési mérleg egyenlege (a GDP százalékában), 2011-2016

Forrás: Európai Bizottság

Foglalkoztatottság növekedése (százalékos változás előző évhez képest), 2011-2016

Forrás: Európai Bizottság

munkahelyteremtése egyaránt elősegített. A munkanélküliségi ráta mind Magyarországon, mind az EU-ban várhatóan tovább csökken. A magyarországi munkanélküliségi ráta az EU átlaga alatti, 7,7%-os, és további csökkenését jelzik előre: 2015-ben 7,4%-ra, 2016-ban pedig 6,6%-ra prognosztizálják, elsősorban a közszféra keresletnövekedése (közfoglalkoztatás) miatt.

Infláció

Az olajárakban bekövetkezett zuhanás az inflációs rátát 2015-ben tovább csökkentti. A harmonizált fogyasztói árindex 2015-ben várhatóan 0,2% lesz az EU-ban, majd 1,4%-ra nő 2016-ban. Az utóbbi négy évben a magyarországi infláció 2014-ben volt a legalacsonyabb (0,0%), 2015-ben várhatóan 0,8%-ra nő, majd 2016-ban 2,8%-ra.

Az államháztartási hiány a kritériumszint alatt

Az EU államháztartási hiánya 2011 és 2014 között csökkenő tendenciát mutatott, ami az előrejelzési periódusban várhatóan tovább fog csökkenni az EU 2010 óta hozott fiskális intézkedéseinek köszönhetően. Az előrejelzés szerint az EU államháztartási hiánya 3% alá csökken (2015: 2,6%, 2016: 2,2%).

Az előzetes eredmények alapján a magyar költségvetési hiány a GDP 2,6%-át tette ki 2014-ben. A Bizottság 2015-re 2,7%-os deficitet vár, majd ez az érték 2016-ra további 0,2 százalékponttal csökken, így a várható hiány a maastrichti kritériumérték alatt marad.

Az EU-források felhasználása Magyarországon várhatóan 2%-kal csökken 2016-ig. Emellett a Bizottság szerint az EU-alapokban bekövetkező, a vártnál nagyobb korrekció negatívan befolyásolja a költségvetést.

A GDP-arányos államadósság

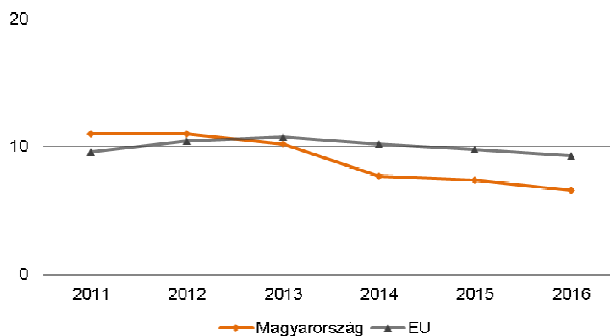
Az EU-ban a GDP-arányos államadósság a 2011-es 81,3%-ról 2014-re 88,4%-ra növekedett. 2015-ben ez az érték várhatóan mindössze 0,1 százalékponttal csökken, míg 2016-ban az előrejelzés szerint 87,6%-ra mérséklődik. Ennek oka az infláció és a GDP növekedése, ami az arány csökkenéséhez vezet az előrejelzési időszakban.

Magyarországon ezzel szemben 2011 óta csökken a GDP-arányos államadósság. 2014-ben ez 77,7%-ra nőtt a forint gyengülése miatt. Az előrejelzés szerint 2015-re az adósságráta 77,2%-ra, 2016-ra pedig 76,1%-ra csökken.

Forrás: European Commission: the European Economic Forecast, Winter 2015

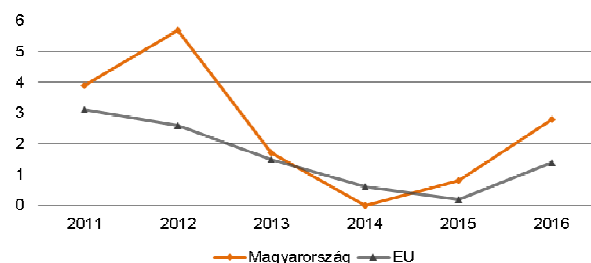
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2015_winter_forecast_en.htm

Munkanélküliségi ráta, 2011-2016

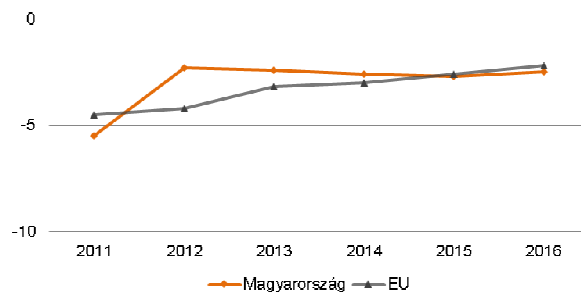
Forrás: Európai Bizottság

Harmonizált fogyasztói árindex (százalékos változás előző évhez képest), 2011-2016

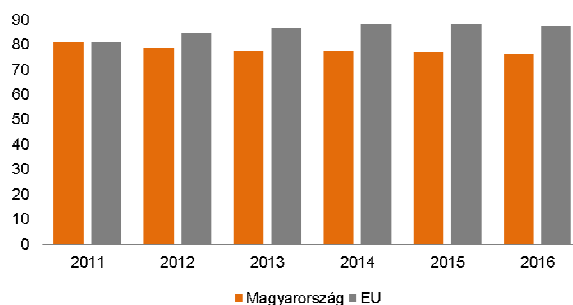
Forrás: Európai Bizottság

Államháztartás egyenlege (a GDP százalékában), 2011-2016

Forrás: Európai Bizottság

Államháztartás bruttó adósságállománya (a GDP százalékában), 2011-2016

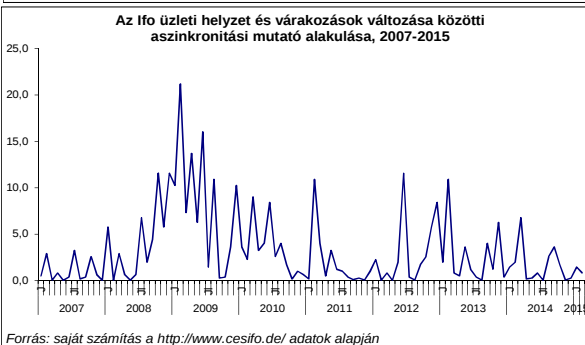
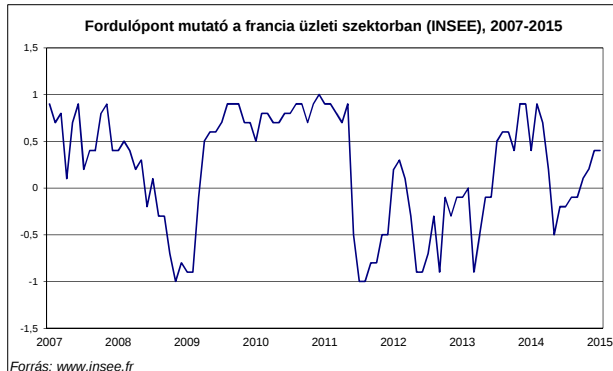
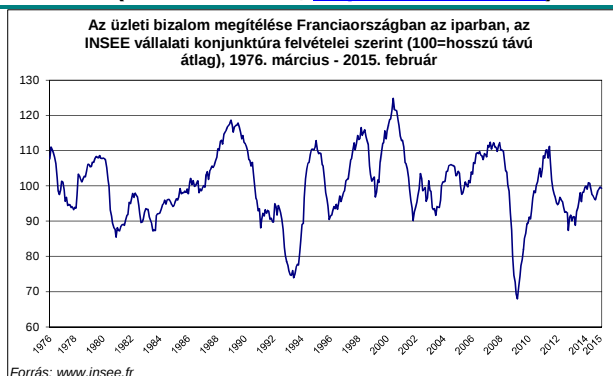
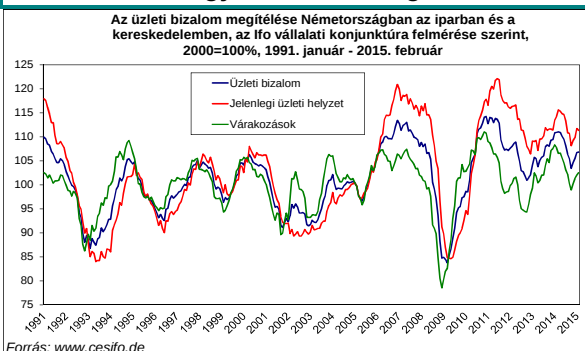

Forrás: Európai Bizottság

Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe 2015 februárjában igen enyhén emelkedett a januári értékhez képest. A bizalmi index 2014 májusától októberig tartó folyamatos csökkenő tendenciája novemberben érkezett fordulóponthoz. A jelenlegi üzleti környezet megítélése az előző hónaphoz képest 0,4 ponttal romlott. A várható üzleti helyzetet jobbnak tartják a megkérdezettek, mint az előző hónapban. Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási index értéke csökkent februárban, így az üzleti bizalmi indexet kisebb mértékű bizonytalanság jellemzi, mint a megelőző hónapban. Az Ifo elemzői szerint a vállalatok bizakodóbbakká váltak a jövőbeli üzleti lehetőségekkel kapcsolatban és a német gazdaság erősnek bizonyul a geopolitikai bizonytalanságok ellenére. (Forrás: Ifo, <http://www.cesifo-group.de>)

A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a 2015 februárjában megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete egy kissé romlott a megelőző hónaphoz képest. Az INSEE üzleti bizalmi indexe jelenleg nagyon közel van hosszú távú átlagos értékéhez. A gazdasági fordulópontra mutatója nem változott és a kedvező rövid távú gazdasági helyzetet jelző zónában van. Az elmúlt időszak termelési egyenlegmutatója szintén nem változott és hosszú távú átlagos értéke alatt van. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetire vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója a januári szintjéhez képest nem változott. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – folyamatosan növekszik október óta. Februárban ez a mutató 2 ponttal emelkedett és így már kissé magasabb hosszú távú átlagos értékénél. (Forrás: INSEE, <http://www.insee.fr>)

Írták: Makó Ágnes (elemző, GVI)
Hajdu Miklós (elemző, GVI)
Jasna Zarkovic (gyakornok, GVI)
Varga Anita (gyakornok, GVI)
Kompaktor Emília
Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az
alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2015 / március, Budapest,
2015-04-14